

sopotja

Sopotja
glasilo slovenske skupnosti na Reki in v PGŽ
junij 2025, številka 2, letnik 14
ISSN 1848-4360
Reka, junij 2025

Uredništvo:
Jasmina Dlačić, Milan Grlica, Marjana Mirković,
Darko Mohar, Boris Rejec, Barbara Riman,
Vasja Simonič, Vitomir Vitaz
Podpinjol 43, 51000 Rijeka

Izdajatelj:
Slovenski dom KPD Bazovica
Podpinjol 43, 51000 Rijeka
slovenskidom@bazovica.hr
zanj: Jasmina Dlačić
www.bazovica.hr
www.facebook.com/KPDBazovica

Svet slovenske narodne manjšine Mesta Reka
Podpinjol 43, 51000 Rijeka
vj.slo.nm.ri@gmail.com, zanj: Boris Rejec

Svet slovenske narodne manjšine PGŽ
Podpinjol 43, 51000 Rijeka
vsimonic1@gmail.com
zanj: Vasja Simonič

Urednica:
Marjana Mirković
marjana.mirkovic@ri.t-com.hr
gsm: 091 593 6086

Lektorica: Jasmina Vajda Vrhunec
Oblikovanje, prelom in tehnično urejanje:
Vesna Rožman
Fotografija na naslovnici: Mirjana Brumnjak
Karikatura: Bojan Grlica
Tisk: Tiskara Sušak
Glasilo izhaja trimesečno
Naklada je 1.500 izvodov

Glasilo finančno podpirajo:
Urad Vlade Republike Slovenije za Slovence
v zamejstvu in po svetu
Primorsko-goranska županija
Mesto Reka
Svet za narodne manjšine Republike Hrvaške

iz vsebine

Uvodnik 3

Iz Zveze slovenskih
društev na Hrvaškem 4

Iz društva 6

Si-T 20

Pogled z onkraj Snežnika 22

Srečanja 23

Foto kotiček 24

Zveza slovenskih društev na Hrvaškem
Odranska 12, 19000 Zagreb
zveza@slovinci.hr

Slovenski dom KPD Bazovica
tel.: 215 406, 324 321
slovenskidom@bazovica.hr
uradne ure:
torek 10.00–12.00, 18.00–20.00 in
četrtek: 10.00–12.00

Veleposlaništvo RS v RH
Alagovićeva 30, 10 000 Zagreb, RH

Veleposlanik: Gašper Dovžan
tel.: +385 1 63 11 000
faks: +385 1 46 80 387
el. pošta: vzg@gov.si
spletna stran: zagreb.veleposlanistvo.si

Državljanom RS je v nujnih primerih
zagotovljen kontakt z dežurnim
diplomatom:
tel.: +385 98 462 666

EGON: VSE JE EKOLOŠKO

Kulturna sezona se izteka z vrsto dogodkov in novosti v društvih in krovni organizaciji, ki je med drugim nedavno uradno odprla lastne prostore v Zagrebu, a več o tem v septembrski številki. Tokrat spremljamo sejo komisije slovenskega parlamenta, pristojne tudi za odnose s Slovenci v sosednjih državah, z razpravo o digitalizaciji slovenske kulturne dediščine rojakov zunaj Republike Slovenije (RS), priprave na vzpostavitev zamejske kulturne koordinacije, izvolitev vodstva podobne koordinacije za področje športa in letno konferenco Zamejske gospodarske koordinacije (ZGK).

Pester program je potekal v društvu in na gostovanjih, Mešani pevski zbor (MePZ) se je znova udeležil priljubljenega pevskega srečanja Primorska poje, za najmlajše so potekale zanimive delavnice, organizirane so bile knjižne predstavitve in likovne razstave, tudi pri drugih društvih, zvrstili so se glasbeni in dramski večeri, KPD Bazovica je med obiskom Reke gostil dijake in študente iz Slovenije, folklorna skupina (FS) je nastopila na Reki in v Sloveniji, planinska skupina (PS) pa je poleg izletov, tudi za otroke, obiskala prijateljska društva – o vseh dosežkih in načrtih je med drugim tekla beseda tudi na skupščini društva, prav tako omenjamo pomemben jubilej društva v Lovranu in temu posvečamo tudi rubriko Srečanja.

Udeleženci dopolnilnega pouka slovenščine (DPS) v KPD Bazovica, ki ga dolga leta vodi učiteljica Vida Srdoč, so na letošnji ekskurziji obiskali Novo Gorico in o tem napisali domačo nalogo, eno od njih tudi objavljamo, rubrika Si-T pa spremlja zanimivo razstavo v reškem mestnem muzeju, namenjeno organizaciji TIGR, omenja odločitev Sveta za narodne manjšine Republike Hrvaške (RH) o krčenju sredstev za manjšinsko glasilo, ki kritično prevprašuje razmere v državi, se ozre na jubilej likovne kolonije v Grožnjanu in omenja prireditve v okviru lektorata za slovenski jezik na reški filozofski fakulteti. Dragica Jaksetič pa se v svoji aktualni kolumni sprašuje o pravici do doživljanja lepega ob hkratnih grozljivih prizorih iz Gaze, ohranitvi notranjega miru in umiku od nemoči vplivati na to, da bi svet postal boljši.

Znova vabimo k sodelovanju vse, ki pišete ali fotografirate ali pa bi se želeli tako ali drugače vključiti in soustvarjati dejavnosti v kateri izmed skupin društva.

Veselim se odziva in vam želimo prijetno poletje.

Uredništvo

OBVESTILO

Vodja reške enote Inštituta za narodnostna vprašanja (INV) iz Ljubljane dr. Barbara Riman med drugim raziskuje življenje slovenskih deklet, ki so služila v Zagrebu ali delo našla drugod na Hrvaškem. V prizadevanju, da bi zbrala čim več spominov in pričevanj o njihovi življenjski poti, prosi za pomoč in informacije, ki bodo dragocena obogatitev spoznanj o tej tematiki, ohranjene družinske zgodbe o (pra) babicah, spomine, fotografije, pisma ipd. Vesela bo vsakega odziva po telefonu (091 543 6808) ali elektronski pošti: barbara.riman@guest.arnes.si.

Uvodnik

20. marec, Državni zbor (DZ) RS, Ljubljana

Komisija DZ za odnose s Slovenci v zamejstvu in po svetu

Silvester Kmetić
sodeloval na razpravi,
arhiv ZSDH

Na dnevnem redu tokratne seje so bili urejanje, ohranjanje in digitalizacija slovenske kulturne dediščine v sosednjih državah Slovenije in po svetu.

Državna sekretarka na USZS Vesna Humar je poudarila pomen ohranjanja spomina in arhivov, da *skupnost ohrani svojo moč in svojo identiteto*. USZS dobro sodeluje z osrednjo, za to pristojno slovensko ustanovo, Arhivom RS, posebej po dogovoru o sodelovanju leta 2015, na podlagi katerega se je *utrdila dejavnost na področju evidentiranja arhivskega gradiva društev*

in tudi posameznih slovenskih izseljencev. Sledili so terenski obiski, ki jih bodo nadaljevali, na Hrvaškem so tako leta 2016 obiskali Pulj. Opozorila je tudi, da je za prenos znanja, izkušenj in kompetenc pomembno izobraževanje predstavnikov društev za ustrezno hrambo ter varovanje zapuščine in dediščine. Člani omenjene komisije so izrazili podporo prizadevanjem USZS in Arhiva RS na področju, o katerem je na seji tekla beseda ter priporočili Vladi RS, naj tudi finančno podpre pobude in projekte v tej zvezi. Več na www.dz-rs.si.

V imenu ZSDH sta se seje udeležila predsednica Barbara Antolić Vupora in njen namestnik Silvester Kmetić, sicer tudi poslovno povezan s področjem digitalnih in mikrofotografskih dokumentarnih sistemov. Izrazil je zadovoljstvo nad izrečenimi prizadevanji in med drugim opozoril, da gre za dolgoročno delo in je zanj nujna obsežna strategija, ki bi zagotovila tudi vzpostavitev osrednje informacijske točke, ustrezno skrb za trajnost in posodabljanje v skladu z razvojem tehnologije.

■ Marjana Mirković

15. april, Ministrstvo za kulturo (MK) RS, Ljubljana

Zamejska kulturna koordinacija (ZKK)

Zanimanje za novo
koordinacijo, arhiv
USZS

V okviru priprav na vzpostavitev ZKK – po zgledu kmetijske, gospodarske in športne koordinacije – je na MK RS potekalo srečanje, namenjeno usklajevanju sodelovanja in s poudarkom na jeziku, mladih, umetnosti in skupnem slovenskem kulturnem prostoru. Sestanek sta vodila državna sekretarja MK in USZS, Marko Rusjan in Vesna Humar. Uradna ustanovitev ZKK, ki bo

povezala slovenske kulturne organizacije iz Italije, Avstrije, Madžarske in Hrvaške, bo junija v Novi Gorici, Akcijski načrt delovanja pa bo sprejet predvidoma letošnje jesen, so med drugim zapisali na Facebook strani USZS.

Dogodka so se udeležili predstavniki slovenskih krovnih organizacij iz Italije, Avstrije, Madžarske in Hrvaške. V imenu ZSDH sta bila navzoča častni predsednik in aktualna predsednica, Darko Šonc in Barbara Antolić Vupora. ■ Marjana Mirković

Vesna Humar zaslužna za številne pobude,
arhiv USZS

28. april, Ministrstvo za gospodarstvo, turizem in šport (MGTŠ) RS, Ljubljana

Zamejska športna koordinacija (ZAŠKO)

Zamejska športna koordinacija (ZAŠKO), ustanovljena lani z namenom, da se slovenskim organizacijam v sosednjih državah sistematično sofinancira delovanje na področju športa, je na prvi seji izvolila vodstvo. Predsednica je Petra Tram, vodja sektorja za razvoj in programe športa na direktoratu za šport MGTŠ, podpredsednik pa Ivan Peterlin, ki je na čelu Združenja slovenskih športnih društev (ZSŠD) v Italiji. Kot so med drugim zapisali na Facebook strani USZS, bo prvi večji skupni projekt, ki je že v teku, vzpostavitev štirih regijskih pisarn Olimpijskega komiteja Slovenije (OKS), in sicer v Trstu, Celovcu, Monoštru in Zagrebu. O programu dela bo podrobneje tekla beseda na prihodnji seji odbora, predvidoma 13. junija v okviru Srečanja slovenskih športnikov iz obmejnih dežel, ki ga OKS letos prireja v Novi Gorici.

V imenu ZSDH se je seje udeležil predsednik SKD Gorski kotar Damijan Malnar, v krovni organizaciji pristojen za področje športa. Člani ZAŠKO so še ZSŠD v Italiji, Slovenska športna zveza iz Avstrije in Zveza Slovencev na Madžarskem ter OKS, MGTŠ in USZS. ■ Marjana Mirković

Prvi koraki koordinacije
ZAŠKO, arhiv USZS

9. maj, Hotel Lipa, Monošter

Letna konferenca ZGK

Letna konferenca Zamejske gospodarske koordinacije (ZGK), ustanovljene decembra leta 2022 na pobudo organizacij iz sosednjih držav Slovenije ter USZS in MGTŠ, je tokrat potekala v Monoštru, obiskovalci pa so se pri rojakih v Porabju seznanili tudi z njihovimi gospodarskimi dosežki. Program se je osredotočal na trajnostni turizem kot pomembno razvojno priložnost na omenjenih obmejnih območjih.

ZGK povezuje slovenske gospodarske organizacije iz Avstrije, Italije, Madžarske in Hrvaške – slednje zastopajo ZSDH, Združenje Rast, KIS Gorski kotar in Slo-Cro gospodarska zbornica (GZ) – z namenom krepiti sodelovanje na tem področju ter povezovati in izmenjavati znanja tudi

s Slovenijo. Državni sekretar na MGTŠ Dejan Židan je ob tej priložnosti med drugim poudaril, kot je zapisal na svoji Facebook strani, pomen trajnostnega turizma za dvig kakovosti in konkurenčnosti lokalnih gospodarstev na omenjenem območju. Ozrl se je tudi na dotedanji razvoj spodbujanja njihove gospodarske osnove, ki obenem krepí medsebojne vezi in spodbuja dobre prakse, s tem pa se, kot je še dejal, krepí tudi Evropa. Predstavil je tudi cilje na področju ZGK za letos, med drugim objavo javnega razpisa, ki je izšel istega dne in bo slovenskim skupnostim v sosednjih državah pomagal krepiti gospodarstvo in iskati nove priložnosti za sodelovanje.

Srečanja so se iz omenjenih organizacij, ki delujejo na Hrvaškem, udeležili predsedniki ZSDH, Slo-Cro GZ in KIS Gorski kotar, Barbara Antolić Vupora, dr. Saša Muminović in Zoran Ožbolt ter vodja puljske podružnice združenja Rast Danica Avbelj. Slednja sta sodelovala tudi na panelu z naslovom Trajnostni turizem v skupnem slovenskem turističnem prostoru. Več: <https://slo-cro.com>. ■ Marjana Mirković

ZGK za uspešno
povezovanje, arhiv
Slo-Cro GZ

22. februar, Dom krajanov Negovana Nemca, Bilje

Primorska poje 2025: S pesmijo v mozaik svetlobe!

MePZ KPD Bazovica je, tokrat pod vodstvom zborovodkinje Suzane Matušan Avgustini, tudi letos sodeloval na priljubljeni pevski reviji Primorska poje (PP). Začela se je dan prej s koncertom več pevskih zborov v Vipolžah, sklenila pa se bo 1. junija z nastopom v cerkvi Višarske matere božje v Višarjah, posvečenem slikarju Tonetu Kralju. Na PP se je tudi tokrat prijavilo več kot dvesto zborov ali skupin, koncerti so potekali na skoraj štiridesetih lokacijah v Sloveniji in Italiji, pa tudi na Hrvaškem. Revijo je tako 7. marca gostil Dom veteranov v Pulju, 22. marca pa gledališka dvorana Antonio Coslovich v Umagu. Soorganizatorja teh koncertov sta bili tamkajšnji slovenski društvi, SKD Istra in SKD Ajda. Na reviji sta nastopila tudi njuna zbor, 22. marca v Dekanih MePZ Encijan, ki letos praznuje dvajsetletnico, in ŽePZ Ajda 6. aprila v Štanjelu. Iz Hrvaške sta se revije udeležila še zbor zagrebškega KPD Slovenski dom, cerkveni MePZ Anton Martin Slomšek 14. marca v Štandrežu in MePZ 23. marca v Pivki, poleg njiju pa še MePZ SKD Triglav iz Splita 12. aprila na Knežaku.

V programski knjižici, objavljeni na spletni strani Zveze pevskih zborov Primorske (ZPZP, www.zpzp.si), predsednica Janja Konestabo poudarja, da PP že desetletja *zdrružuje v ljubezni do petja, umetnosti in kulturne dediščine*, letošnje geslo, S pesmijo v mozaik svetlobe!, pa pomeni, da pesem, *ki jo izvajajo, ni le*

glasba, je luč, ki osvetljuje naša srca in spomine na preteklost. Revija se tokrat poklanja trem izjemnim ustvarjalcem, ki so se vsak na svoj način neizbrisno vtišili v kulturni mozaik Primorske in ga ponesli v mednarodni prostor: to so skladatelja Hilarij Lavrenčič (1962–2024) in Marko Munih (1936–2024) ter slikar Tone Kralj (1900–1975). ■ Marjana Mirković

24.–28. februar, Slovenski dom KPD Bazovica

Otroške delavnice

V KPD Bazovica se uspešno nadaljujejo programi za najmlajše, predvsem v času šolskih počitnic. Tudi tokratne delavnice so potekale z zanimivim programom, od risanja do izdelovanja pustnih mask, posebej pa ga je tokrat obogatil obisk iz Centra o velikih zvereh Dina iz Pivke.

Delavnice sta vodili nekdanja učiteljica slovenščine na osnovnih šolah (OŠ) na Reki in v Matuljih Andreja Šlosar, sicer tudi diplomirana arheologinja, in sedanja učiteljica slovenščine na OŠ Dr. Andrija Mohorovičič v Matuljih in njenih podružnicah v Jušičih in Rukavcu Romana Turkušič Škrab. Program je potekal v sodelovanju s tajnico KPD Bazovica Sandro Grudenic in z znova zelo dobrodošlo podporo članic mladinske skupine društva, Eve Lončarič in Emili Kraljič, delno pa tudi z vzgojiteljicama iz bližnjega dijaškega doma Kvarner.

Otroke je posebej navdušila poučna in zabavna delavnica, ki so

jo pripravili v Centru o velikih zvereh (Zavod za turizem Pivka, www.dinapivka.si), ki skrbi za ozaveščanje o medvedih, volkovih in risih ter sobivanju z njimi. Spoznavali so podobe in značilnosti treh velikih zveri ter prepoznavali njihove stopinje in iztrebke, otipali prave kožuhe in raziskovali z različnimi znanstvenimi pripomočki, kot so gozdne kamere in telemetrične ovratnice, z očali za navidezno resničnost (VR) v virtualnem doživetju opazovali medveda v njegovem naravnem okolju, si ogledali dokumentarni film Velike zveri ne poznajo meja in zabavno Hudo risanko ter preverjali na novo pridobljeno znanje.

■ Marjana Mirković

Delavnice tudi v duhu karnevala, arhiv KPD Bazovica

25. februar, Slovenski dom KPD Bazovica

Informacije o študiju v Sloveniji

Reški maturanti se že desetletja odločajo za študij v Sloveniji in zanimanje zanj je stalnica tudi v delovanju KPD Bazovica. Organizirana predstavitev možnosti za vpis in štipendije poteka v društvu od sredine 90. let 20. stoletja in kljub objavam na spletu je osebni stik še vedno aktualen. Po besedah tajnice KPD Bazovica Sandre Grudenic se vprašanja po telefonu ali e-pošti bolj ali manj vrstijo vse leto, odgovarja vsem in pojasnjuje različne podrobnosti, od prijavnih rokov in dokumentacije za vpis do možnosti nastanitve in štipendije. Tudi letos je v društvu posebej organizirala predstavitev študija in poskrbela za informacije iz prve roke. Tako so ji – poleg navzočega Lea Šamanića, profesorja kemije in biologije z diplomo Filozofske fakultete Univerze v Ljubljani (UL) in ob različnih dogodkih v društvu zelo odzivnega mladega rojaka – na pomoč prek platforme

Zoom priskočili še članica mladinske skupine KPD Bazovica, zdaj študentka Pravne fakultete UL Michelle Samardžić, ter člana Kluba zamejskih študentov Peter Šavron in Fabijan Siega. Po mnenju obiskovalcev, med njimi je bilo tudi več rojakov, študij v Sloveniji zagotavlja kakovostne programe, boljše študentsko življenje in več možnosti za zaposlitev. Največ zanimanja je še vedno za študij arhitekture, sicer pa je Sandra Grudenic prijazno napovedala vso informativno podporo tudi v prihodnje. ■ Marjana Mirković

Najboljše so informacije iz prve roke, foto: Marjana Mirković

7. marec, Krajevna skupnost (KS) Krimeja, Reka

Prireditev za dan žena

FS KPD Bazovica se je z veseljem odzvala vabilu Kluba upokojencev (KU) iz KS Krimeja na prireditev ob dnevu žena v dvorani njihove KS.

Z dobrodoščico in prijaznim nagovorom je nastopajoče in obiskovalce pozdravila predsednica KU Krimeje Dinka Blažić. V prijetno razpoloženje nas je s prelepimi zimzelenimi napevi uvedel reški glasbenik Vladimir Mikler, zatem pa je predsednica KPD Bazovice Jasmina Dlačić, tudi

plesalka v FS, na kratko predstavila dejavnost naše skupine, ki jo vodi Nataša Grlica, in napovedala nastop. Predstavili smo se z gorenjskim in prekmurskim spletom, v naših čudovitih in bogatih nošah ter ob spremljavi naših glasbenikov na harmoniki, bugariji in klarinetu. V programu je navzoče pozdravila tudi naša reška rojakinja Marija Šenk in z branjem svoje poezije lepo obogatila program. Ob koncu so zapeli še Gradelini, moška klapa s Krimeje, ter popeljali vse v pesem in ples ter nadaljnje druženje. Poslovili smo se, zadovoljni z nastopom in odzivom ter druženjem na predprazničnem večeru, v želji, da bi se takšni dogodki še kdaj ponovili. ■ Slavica Vuković Bačić

Jasmina Dlačić predstavila društvo, foto: www.rijeka.hr

13. marec, Mestna hiša, Reka

Marija Šenk: Moja generacija, predstavitev pesniške zbirke

Marija Šenk ponosna in srečna, foto: <https://penzici.rijeka.hr>

Rojakinja Marija Šenk si zasluži nove čestitke, še dalje neutrudno pesni in izdala je že svojo 13. pesniško zbirko, poimenovano Moja generacija. Predstavila jo je v dvorani mestne hiše, znova polni obiskovalcev. Tudi tokrat je program povezovala Tajana Mavrinac, uvodoma sta spregovorila predsednik reškega društva upokojencev Emil Baumgartner in predsednik reške podružnice in obenem tudi krovne organizacije zveze delovnih invalidov Hrvaške Ante Štulić. Lektorica zbirke dr. Sandra Marman je v predgovoru, ki ga je ob tej priložnosti prebrala Tajana Mavrinac, med drugim zapisala, da gre za *poetičen sprehod skozi čustva, spomine in pokrajine ...* in da *prinaša močna sporočila o pomenu povezanosti, poštenosti in osebnih vrednot, hkrati pa nas spominja na lepoto vsakdanjih trenutkov, ki boga-*

14. marec, SKD Barkovlje, Trst/Narodni dom, Pobegi, Koper

SPD Trst/Obalno PD Koper, občni zbor

Občnega zbora SPD Trst, že 71. po vrsti, sta se poleg številnih članov in več prijateljskih društev udeležila tudi Nataša in Milan Grlica kot predstavnika PS KPD Bazovica.

Dolgoletna vodja SPD Trst Marinka Pertot se je ob tej priložnosti poslovila z vodilne dolžnosti – zamenjala jo je Loredana Gec –, člani pa so potrdili predlog Upravnega odbora z dne 24. februarja letos, da se imenuje za častno članico društva, kot krona za njeno *dvajsetletno in uspešno vodenje društva, prispevek k razvoju mladinske, smučarske, alpinistične in kolesarske dejavnosti v okviru društva, za vsestransko prizadevanje za sodelovanje s slovenskimi šolami in za širjenje pohodniške, planinske ter naravovarstvene kulture*, so med drugim zapisali v zahvali in na spletni strani SPD Trst: www.spdt.org.

V imenu PS KPD Bazovica je Marinki Pertot simbolično darilo in zahvalo za večletno ustvarjalno sodelovanje in prijateljstvo izročil Milan Grlica.

Istega dne je potekal tudi občni zbor Obalnega PD Koper, društva, ustanovljenega leta 1949 kot podružnica SPD Trst. KPD Bazovica ima tudi s tem društvom večletne prijateljske vezi in v njegovem imenu se je občnega zbora koprskih planincev udeležila Blanka Blažek. Veljati doda, da je dolgoletni predsednik Obalnega PD Koper Aldo Zubin

letos prejel Priznanje 15. maj (dan občinskega praznika), ki ga podeljuje Mestna občina (MO) Koper, in sicer kot je navedeno

tijo življenje.

Navzoče je pozdravila tudi avtorica, njene pesmi pa sta interpretirali rojakinja Tatjana Mladenec in Meri Maržič, tudi dolgoletna članica MePZ KPD Bazovica. V kulturnem programu je reška dijakinja Gabrijela Brguljan na violini zaigrala županijsko himno, MePZ Društva upokojencev, ki ga vodi maestro Vinko Badjuk in v katerem že dolga leta poje tudi Marija Šenk, pa je krajši nastop začel s himno reških *penzičev*, ki jo je na njeno besedilo uglasbil Robert Grubišić. Še ena uspešna predstavitev se je tudi tokrat končala s promocijsko prodajo in znova z vrsto čakajočih na podpis avtorice.

Dodati velja, da je Marija Šenk teden dni pozneje, 21. marca, na dan, ki ga je leta 1999 organizacija UNESCO razglasila za svetovni dan poezije, sodelovala tudi na srečanju pesnikov Otok Krk 2025 v Malinski, v organizaciji neodvisnega spletnega portala otok-krk.org in multimedijskega društva Krška beseda.

Marjana Mirković po zapisu Marije Šenk

na spletni strani www.rtvlo.si, za *dolgoletno strokovno delo in prispevek k razvoju, ohranjanju in promociji pohodništva, kolesarjenja in planinstva v slovenski Istri za spodbujanje, vzgojo in delo z mladimi ter vzorno skrb in odnos do okolja*. Zanimiv pogovor z njim je objavljen na naslovu: <https://radiokoper.rtvlo.si/podcast/odprto-za-srecanja/106615882/175131625>

Marjana Mirković

Milan Grlica in Marinka Pertot, foto: Nataša Grlica

15. marec, Samobor, Šibenik

Športni uspeh mladih članov KPD Bazovica

Za spodbudo mladim članom KPD Bazovica, ki se ukvarjajo tudi s športom, objavljamo naslednji novički in obenem vabimo vse, da nam sporočijo ali opišejo svoje dosežke v kateri izmed športnih dejavnosti!

Učenec 4. a razreda reške OŠ Kozala Emanuel Plazibat je kot član reškega Lokostrelskega kluba Ajkule na državnem prvenstvu, ki je v okviru Hrvaške lokostrelske zveze potekalo 15. marca 2025 v Športni dvorani Samobor, v kategoriji deklic in dečkov do trinajst let osvojil odlično drugo mesto. Skupno se je pomerilo šestinštirideset osnovnošolcev iz štirinajstih klubov, trener omenjenega reškega kluba je Tihomir Dujaković.

Njegov brat in sošolec Rafael Plazibat pa je član ekipe reškega vaterpolo kluba Primorje EB, ki se je na zaključnem tur-

nirju državnega prvenstva v kategoriji mlajših upov v Šibeniku (3.–6. april) uvrstila na odlično tretje mesto. Na tekmovanju je sodelovalo štirinajst ekip iz vse Hrvaške, trenerja reške ekipe sta bila Marijan Pichler in Toni Bunčić.

Emanuelu in Rafaelu čestitke z željo, da uspešno športata tudi v prihodnje in da seveda ostajata dejavna tudi v društvu!

Marjana Mirković

Emanuel Plazibat, družinski arhiv

19. marec, Lovran

Dvajsetletnica KPD Snežnik

KPD Snežnik iz Lovrana letos praznuje dvajsetletnico delovanja. Ustanovljeno je bilo 19. marca 2005, a zgodba sega še leto dni nazaj, na ponovljene manjšinske volitve v RH, ko je bil v občini Lovran na podlagi zakonodaje (2002) izvoljen Svet slovenske narodne manjšine (SNM), zaradi številčnega upada le za prvi mandat (2004–2007). V slovenski skupnosti na Hrvaškem je to edinstven in edini primer organizacije kandidatur na pobudo enega samega rojaka, brez pomoči društva ali krovne organizacije – to je bil Vasja Simonič: "Videl sem objavo v časopisu, si rekel, *pa mi smo tu*, se povezal z že poznanimi rojaki ter poskrbel za ves postopek z desetčlansko kandidaturo!" Dobrodošlo je bilo, da je bil na listi tudi takratni lovranski župan Edvard Primožić, poleg obeh omenjenih pa še Jožefa Cvetković, Stanko Fatur, Boris Hrvat, Magda Marjanović, Ivana Mlinarević, Antonija Petrač, Jelena Šimunić in Alfonz Štanc. Svet sicer ni mogel izpolniti pričakovanj in želja po kulturnem delovanju, toda bil je prvi korak za ustanovitev KPD Snežnik in večina članstva je ostala dejavna. Društvo vsa leta prizadevno vodi Vasja Simonič – od leta 2015 je tudi na

čelu Sveta SNM Primorsko-goranske županije (PGŽ), sozaložnika Sopotij –, s svojimi izkušnjami pa je med drugim k sodelovanju na manjšinskih volitvah pred leti uspešno spodbudil tudi rojake v Matuljih in Čabru.

Društvo združuje rojake iz Lovrana in okolice, tudi Opatije, skupaj s slovenskimi društvami v Istri (so)organizira različne dogodke, krepki vezi z rojaki na Reki in Hrvaškem nasploh ter z društvami v Sloveniji, o svoji dejavnosti, v kateri so zadnja leta najprepoznavnejše ustvarjalna, balinarska in planinska skupina, pa poroča na Facebook strani – zanjo skrbi Milivoj Filipović – in v letni Liburnijski prilogi, ki jo pripravlja Vasja Simonič. Zamisel o monografiji KPD Snežnik se je porodila že ob desetletnici delovanja, a prva takšna publikacija, in to znanstvene narave, z naslovom *Koraki skozi čas*, je izšla decembra lani.

Dejavni tudi za pusta, Planike in Kekci, arhiv KPD Snežnik

Avtorica, vodja reške enote INV-ja dr. Barbara Riman, je na dobrih sto straneh povzela dejavnosti društva, ob uvodnem delu o samoorganiziranosti rojakov na Hrvaškem od konca devetnajstega stoletja do danes ter današnjem društvenem kontekstu. Monografijo društva, zasnovano predvsem kot strnitev osebnih spominov ter pogled na razvoj društva in članstvo, pa pripravlja tudi ključna oseba KPD Snežnik, Vasja Simonič – sicer z diplomom ljubljanske fakultete za elektrotehniko, a z večletnimi izkušnjami pri pripravi letne priloge, je pa tudi ljubitelj domoznanstva in z zanimivo družinsko zgodovino. Predstavljena bo predvidoma novembra letos na slavnostni akademiji v počastitev jubileja, ki mu posvečamo tudi tokratno rubriko Srečanja. ■ Marjana Mirković

22. marec, Slovenski dom KPD Bazovica

Branislav Nušić: Žalujoči ostali, komedija

Komedija nasmejala tudi dvorano v Hrpeljah, arhiv KPD Bazovica

Dramska skupina je uprizorila ponovitev komedije Žalujoči ostali v režiji Serda Dlačiča in na besedilo Branislava Nušića, ki ga je za izvedbo v KPD Bazovica priredila dr. Kristina Riman.

Tudi tokrat je bila dvorana polna, obiskovalci pa so za odlično izvedbo nastopajoče nagradili s toplim in dolgim aplavzom. Svoje vloge so uspešno odigrali Vitomir Vitaz kot okrajni načelnik Valentin, Darko Mohar kot trgovec Roman, Milan Grlica kot nezaposleni Makso, Dubravka Dijanić kot Valentinova

žena Sanja, Milena Licul kot Romanova žena Gina, Nataša Grlica kot vdova Sara in Ivana Ilić kot hišna pomočnica Danica. Šepetalka je bila Slavica Vuković Bačić, za ton in luč je poskrbel Gordan Dlačić.

4. aprila pa je dramska skupina komedijo Žalujoči ostali predstavila tudi na svojem prvem gostovanju v Sloveniji, na odru Kulturnega doma v Hrpeljah. Občinstvo je nastopajoče pristrčno sprejelo in se jim zahvalilo z lepim in dolgim aplavzom.

Predstava je prijavljena tudi na letošnji slovenski festival ljubiteljskih gledaliških skupin, 63. Linhartovo srečanje, ki bo od 18. do 20. septembra potekalo v Postojni. ■ Marjana Mirković

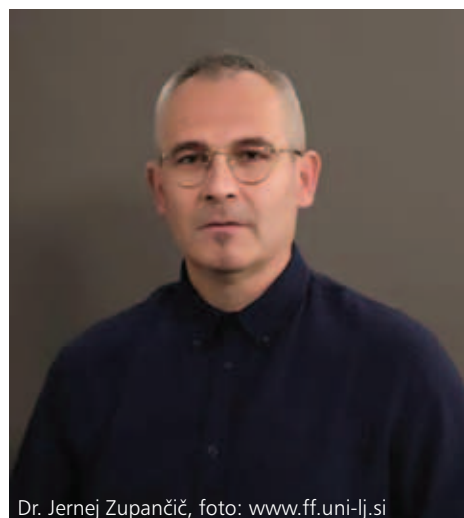
28. marec, Slovenski dom KPD Bazovica

Obisk študentov in dijakov

KPD Bazovica je znova gostil dva obiska iz Slovenije, ločeno sta ga obiskali skupini študentov in dijakov.

28. marca je slovensko skupnost na Reki spoznala skupina študentk in študentov geografije s Filozofske fakultete UL. Pod vodstvom profesorja dr. Jerneja Zupančiča, ki na urnik terenskih obiskov že leta vključuje tudi Kvarner in srečanja s slovenskimi društvi, so v okviru predmeta Geografija etničnosti spoznali položaj slovenske manjšine na Reki in v okolici. Tajnica KPD Bazovica Sandra Grudenić jim je predstavila bogato dejavnost društva nekdanj in danes, predsednik Sveta slovenske narodne manjšine (SNM) Mesta Reka Boris Rejec pa je spregovoril o vlogi in delovanju manjšinske samouprave. V pogovoru ob tej priložnosti je mlade obiskovalce zanimala še vrsta drugih vprašanj, ki zadevajo manjšine in njihove pravice, posebej tudi sodelovanje z organizacijami drugih narodnih skupnosti na Reki, v mestu, v katerem živijo pripadniki več kot dvajsetih različnih narodov in narodnosti.

Kot zanimivost velja dodati, da je v okviru obvezne literature pri predmetu Geografija etničnosti med drugim navedeno tudi delo z naslovom Slovenske manjšine v sosednjih državah (2022) avtorja dr. Jerneja Zupančiča. Vsebuje posebno poglavje o Slovencih na Hrvaškem in je dostopno za ogled tudi v spletni knjižnici na naslovu www.dlib.si.

Dr. Jernej Zupančič, foto: www.ff.uni-lj.si

2. aprila pa je KPD Bazovica v okviru ek-skurzije na Primorsko obiskala skupina dijakov drugega letnika Gimnazije Poljane iz Ljubljane. Sprejela jih je tajnica društva Sandra Grudenić in predstavila organiziranost, vpogled v položaj in zgodovino Slovencev na Reki pa jih je omogočila vodja reške enote INV-ja dr. Barbara Riman. ■ Marjana Mirković

28.–29. marec, Mohorjeva družba, Celovec

Mreža Alpe Jadran (M.A.J.) 2025

Projekt M.A.J., nastal na pobudo podpredsednika Slovenske gospodarske zveze (SGZ) iz Celovca Felixa Wieserja, že osmo leto uspešno povezuje mlade z obmejnih območij v Avstriji in Italiji ter na Madžarskem in Hrvaškem, ki z obiski spoznavajo omenjene regije in pridobijo vpogled tudi v aktualne gospodarske teme. Vse to krepi njihovo zavedanje o slovenski skupnosti in čezmejnem sodelovanju, so med drugim zapisali na spletni strani SGZ www.sgz.at.

Letošnja tema sta digitalizacija in umetna inteligenca (UI). Na prvem srečanju v Celovcu se je zbralo štirideset mladih, Hrvaško je zastopala šestčlanska skupina (Fran Anić, Victoria Franković, Leona Jakuc, Ana Mutnjaković, Filip Vukasović in Igor Zubović), večina z reške Prve hrvaške gimnazije na Sušaku, ki pod vodstvom učiteljice Simone Mahović obiskuje

Tudi letos dober odziv mladih, arhiv SGZ

pouk slovenščine. Za vodenje na tem srečanju pa se je prijazno odzvala nekdanja učiteljica Lidija Mugoša Ivica. Na programu je bilo predavanje strokovnjaka za UI Blaža Jakopina, ki je spodbudilo razpravo o perspektivah prihodnosti, navzočim pa so predstavili tudi Mohorjevo družbo in projekt Interreg CAR-2GO. V podjetju v bližnjih Porečah je sledila zanimiva delavnica o avtonomni vožnji, drugega dne pa so udeleženci prisluhnili predavanju Matije Kunčiča o podpori UI pri učenju matematike in šolskem delu.

Srečanja se bodo do konca leta zvrstila še maja v Monostru, septembra v Trstu in oktobra v Varaždinu, zaključna prireditev pa bo znova novembra v Ljubljani. ■ Marjana Mirković

1. april Slovenski dom KPD Bazovica

Obisk vodje sektorja za Slovence v sosednjih državah

V okviru obiska na Hrvaškem se je nova vodja sektorja za Slovence v sosednjih državah na USZS dr. Breda Zalašček sešla tudi z vodstvom in člani KPD Bazovica. Skupina članov društva (predsednica Jasmina Dlačić, podpredsednik Milan Grlica in tajnica Sandra Grudenić) je sicer 20. marca že imela spoznavno srečanje na USZS v Ljubljani.

Tokrat so se dogodka – poleg predsednice in tajnice KPD Bazovica ter predsednice ZSDH in njenega namestnika, Barbare Antolić Vupora in Silvestra Kmetića – udeležili še predsednik Sveta slovenske narodne manjšine Občine Matulji Robert Bavčar, koordinator kulturnih dejavnosti v društvu Vitomir Vitaz ter člana upravnega odbora, Darko Mohar, tudi vodja PS, in Kristina Riman, v imenu reške enote INV-ja njena vodja dr. Barbara Riman in sodelavka Saša Zubović ter učiteljica dopolnilnega pouka slovenščine (DPS) ter prevajalka in sodna tolmačka Eva Ciglar.

Gostja je po ogledu prostorov društva na začetku pogovora izrazila zadovoljstvo nad obiskom in napovedala srečanja z vsemi društvi na Hrvaškem. Navzoče je

Dr. Breda Zalašček, vodstvo ZSDH in Robert Bavčar, foto: Marjana Mirković

pozdravila Barbara Antolić Vupora in med drugim pohvalila dosežke prejšnjega vodstva ZSDH, napredek pri uvajanju pouka slovenščine v šole in dejavnost INV-ja, opozorila na pomen medijev in se zahvalila Sandri Grudenić za sodelovanje pri biltenu krovne organizacije, napovedala skupščino in ogled novega sedeža ZSDH v Zagrebu ter srečanje vseh slovenskih društev v prvem tednu oktobra na Vzorčni turistično-izobraževalni kmetiji (VTIK) v Prezidu.

O svojem delu in aktualnih vprašanjih so zatem spregovorili Robert Bavčar, ki se je kritično ozrl na razmere v družbi, še vedno ne ravno naklonjene manjšinam, in posledično upad števila rojakov na tamkajšnjem območju; Silvester Kmetić je omenil pomen integracije, dr. Barbara Riman predvsem poučevanje jezika in razvojne možnosti, Darko Mohar je spregovoril o PS in povezovanju z rojaki na področju planinstva in

širše, na kratko pa so se s svojo dejavnostjo predstavili še Kristina Riman, Vitomir Vitaz in Eva Ciglar. Go-stja je napovedala morebitno udeležbo na enem izmed planinskih izletov in društvu med drugim predlagala oblikovanje skupine za retoriko pod vodstvom Vitomirja Vitaza, vse pa opozorila na razpis in povabila na prireditev Dobrodošli doma, ki bo letos v Novi Gorici.

Dr. Breda Zalašček je obiskala tudi več drugih društev v obmejnih županijah in Mestno knjižnico Ivana Gorana Kovačiča v Karlovcu. ■ **Marjana Mirković**

3. april, Vaška hiša, Suhorje

Jožefovo in velika noč na Suhorju

FS pogosto na prireditvah v Sloveniji, arhiv KPD Bazovica

Folklorna skupina (FS) KPD Bazovica je letos sodelovala na prireditvi Jožefovo in velika noč na Suhorju (29. marec–6. april) v stari vasi v Brkinih. Vaščani in tudi krajani iz okoliških vasi in naselij tako tradicionalno praznujejo in poleg drugih običajev ohranjajo tudi način izdelovanja suhorskega pirha, leta 2022 vpisanega v Register nesnovne kulturne dediščine Slovenije. Suhorske pirhe namreč krasijo v posebni tehniki, s praskanjem izrisujejo vzorce, med katerimi prevladujejo rastlinski motivi, cvetje in šopki, pogosti so tudi ptički z oljčno vejico ter drugi nabožni simboli in posvetila.

Program se je začel že v dopoldanskih urah, ko so obiskovalci sodelovali na delavnici izdelovanja suhorskih pirhov. Nadaljeval

se je popoldne s kulturno prireditvijo, na kateri so nastopili suhorski otroci, operni solist Zdravko Pergar, glasbenica Marjetka Popovski in skupina Cvet v laseh, ženska pevka skupina Zarja iz Lokavca, pesnica Dora Hrvatič ter pevke in pevci Vaškega društva Suhorje in naša FS. Predstavili smo se s primorskim spletom ob spremljavi naših glasbenikov (harmonika, bas, kitara in klarinet). Kot edina FS na prireditvi smo bili prava osvežitev, v prelepah nošah in z odličnim nastopom.

Prireditev je obogatila še razstava pirhov in drugih velikonočnih dobrot, ki so jo pripravili prizadevni člani Vaškega društva Suhorje. Sledilo je druženje ob tradicionalnih suhorskih kulinaričnih do brotah.

Na Reko smo se vrnili zadovoljni z nastopom in druženjem z domačini, žal nam je bilo le, da zaradi slabega vremena nismo mogli obiskati vasi in oklice.

■ **Slavica Vuković Bačić**

8. april, Slovenska matica (SM), Ljubljana

Matičina odprta vrata

V okviru dogodkov Matičina odprta vrata so v SM predstavili zbornik z naslovom Slovenski mediji na Madžarskem in Hrvaškem nekoč in danes. SM ga je izdala lani, vsebinsko pa se navezuje na istoimenski posvet (2023), ki sta se ga s Hrvaške udeležili Agata Klinar Medaković, urednica glasila Novi odmev, ki ga izdaja KPD Slovenski dom v Zagrebu, in dr. Barbara Riman, vodja reške enote Inštituta za narodnostna vprašanja, obe tudi avtorici prispevkov v zborniku. Za vse zainteresirane velja dodati, da je publikacija na vpogled tudi v knjižnici KPD Bazovica.

Krajši uvodni predstavitvi zbornika o medijih je sledilo predavanje dr. Barbare Riman z naslovom Položaj Slovencev na Hrvaškem: izzivi in priložnosti. Ozrla se je na družbenoekonomski položaj slovenske skupnosti na Hrvaškem ter spregovorila o pravicah in njihovem (ne)uresničevanju na področju kulture, izobraževanja in politične participacije.

Dr. Barbara Riman je tudi tokrat izpostavila paradoks, izražen v analizi položaja in delovanja pripadnikov slovenske manjšine na Hrvaškem, in sicer da se pri ljudskem štetju vse manj ljudi narodnostno opredeli za Slovence, medtem ko se sočasno večja število

slovenskih društev ter raste zanimanje osnovnošolcev in dijakov za učenje slovenskega jezika. Več: www.inv.si, www.slovenska-matica.si. ■ **Marjana Mirković**

16. april, Mestna hiša, Crikvenica

Štirideset let PD Strilež

Pred štiridesetimi leti sta Vladimir Sa- vić in Damir Margan skupaj z Ivanom Sobolom iz Grižan dala pobudo za orga- nizirano delovanje planincev v Crikvenici. To je bil čas, ko za hojo v hribe v tem mestu ni bilo preveč razumevanja, velja- la je za nekakšno norost. Kljub vsemu je društvo Strilež, poimenovano po hribu nad Crikvenico, obstalo in je danes edino delujoče na tem prostoru.

Društvo šteje več kot sto članov, skrbi za planinsko kočo Kurin in upravlja več sto kilometrov planinskih poti v zaledju dveh mest, Crikvenice in Novega Vино- dolskega. Gre za območje s prelepo naravo in zelo bogato zgodovino.

24. april, Slovenski dom KPD Bazovica

Glasbene urice, spomladanski koncert

Udeleženci tečajev kitare in harmonike, imenovanih Glasbene urice v dru- štvu, so na spomladanskem koncertu pokazali, da pod vodstvom Luke Verban- ca in Bartola Buljana svoje znanje uspeš- no nadgrajujejo. Prireditev je potekala tudi v sodelovanju z Glasbeno šolo (GŠ) Ivana Matetića Ronjgova (IMR) z Reke.

Nastopili so: Arian Skoki, tudi član FS društva, na klarinetu in ob spremljavi Bartola Buljana na harmoniki; na kitari so se predstavili Alek Okanović in Roko Rajić ter v nadaljevanju – najprej ločeno in zatem skupaj – še Luka Klarić in Bor- na Prelec Kalcina. S skladbo na kitari je nastopila tudi Mirjana Katalinić iz vrste odraslih udeležencev Glasbenih uric. Kot gost je v programu sodeloval tudi Luka

Čestitke prijateljskemu društvu, foto: Darko Mohar

PS KPD Bazovica rada obiskuje te kraje, pogosto po teh poteh vodi tudi svoja prijateljska društva in s PD Strilež bolj ali manj redno sodeluje že vrsto let. Vodja PS KPD Bazovica se je zato z veseljem odzval vabilu na svečano skupščino PD Strilež v me- stni hiši v Crikvenici. Sodelovanje je namreč ena izmed temeljnih usmeritev delovanja naše PS. ■ **Darko Mohar**

Luka Klarić, arhiv KPD Bazovica

Bujdo, večkrat nagrajeni učenec 6. razreda GŠ IMR pod mentor- stvom Bartola Buljana, ki je na harmoniki zaigral tri skladbe in s svojim nastopom posebej navdušil občinstvo.

Tudi ta koncert je zabeležen in na ogled na spletnem kanalu YouTube KPD Bazovica, in sicer na naslovu: <https://www.youtube.com/watch?v=v69N8qjFRNs>. ■ **Marjana Mirković**

25. april, Slovenski dom KPD Bazovica

Vertikala, vodnik po planinski poti

V okviru knjižnih predstavitev je vod- ja PS Darko Mohar tokrat v goste povabil Maksimiljana Kralja, ki je skupaj s soprogo Jasmin Rudež avtor prenovlje- nega Vodnika po planinski poti SPDT Vertikala, vabilu pa se je odzvala tudi av- torjeva hčerka Jasna Kralj, prav tako s planinskimi izkušnjami.

Pot Vertikala je bila v SPDT zamišljena že leta 1968 in predstavljena leta 1975, z izdanim vodnikom, ki mu ostaja zvesta tudi sedanja publikacija, posodobljena v grafičnem pogledu ter z dodanimi foto-

grafijami in zemljevidi. Pot, dolga 384 km, vodi z vrha Peči (Tromeja) na stičišču Avstrije, Slovenije in Italije, prek vrhov in grebenov zahodnih Julijskih Alp, hribov in dolin Rezije ter Benečije na Kras in v dolino reke Glinščice, pa do Lazareta na slovensko-italijanski meji pri Debelem rtiču. Označena je z mo- dro-belo markacijo in razdeljena na šest odsekov, poimenovanih po zaslužnih Slovencih, povezanih s hribi in delujočimi na po- sameznem območju, ter literarnem liku, in sicer so to zdravnik in planinec dr. Alojz Dolhar; politik, publicist in alpinist Henrik Tuma; lik iz romana Franceta Bevka kaplan Martin Čedermac, kot posvetilo Beneški Sloveniji; alpinist, filozof in pisatelj Kle- ment Jug; tigrovec, publicist in planinec Zorko Jelinčič; pedagog in raziskovalec jam Stojan Sancin.

Jasna in Maksimiljan Kralj ter Darko Mohar, foto: Milan Grlica

Pogovor je moderiral vodja PS Darko Mohar, ki je organizirala dogodek, in izvedeli smo, kako sta avtorja v dobrih dveh tednih pot prehodila v enem zamahu, z logistično podporo in spremljavo svojih treh otrok. Podoživljanje te izkušnje ob dnevnih zapisih je med drugim spodbudilo prenovitev vodnika in osvežitev večine markacij. Maksimiljan Kralj je v zelo zanimivi pripovedi kot najtežji del izpostavil začetek poti, od Tromeje do

Belopeških jezer, Male in Velike Ponce, Trbiža in Višarij ter na Montaž. Hoje je bilo dnevno od sedem do devet ur oziroma približno 24 km, zaradi slabih markacij pa se je zgodilo tudi, da so zašli med divje koze. Poudaril je pomen poti, ki povezuje in odkriva kraje na območju zahodne meje, kjer živijo Slovenci v Italiji, njihovo kulturo in tradicijo, na tem ozemlju burne zgodovine, polne usodnih sprememb in prelomnic, a izjemno lepe narave, kar so ob tej priložnosti ponazorili tudi spremljajoči posnetki. Na svoje izkušnje s poti se je ozrla tudi Jasna Kralj, avtor vodnika pa je ob koncu odgovarjal tudi na vprašanja iz občinstva, ki je med drugim izrazilo tudi pohvale in čestitke, tudi organizatorju, za vsebinsko bogat večer. ■ Marjana Mirković

5. maj, Mestna knjižnica (MK) Ivana Gorana Kovačiča, Karlovec

INV na obisku

Sogovornice na srečanju v knjižnici, foto: www.inv.si

V imenu Inštituta za narodnostna vprašanja (INV) sta bili direktorica dr. Sonja Novak Lukanović in vodja reške enote dr. Barbara Riman na delovnem obisku v MK Ivana Gorana Kovačiča v Karlovcu, kjer deluje osrednja knjižnica za sloven-

sko manjšino na Hrvaškem. Na srečanju z ravnateljico knjižnice Kristino Čunović in višjo knjižničarko Vedrano Kovač Vrana, ki vodi oddelek s slovensko zbirko, je beseda tekla o nadaljnjem sodelovanju med ustanovama.

Ob praznovanju stoletnice delovanja INV-ja sta njegovi predstavnici karlovški knjižnici izročili donacijo publikacij, ki obravnavajo delovanje in položaj pripadnikov slovenske skupnosti na Hrvaškem. Več: www.inv.si ■ Marjana Mirković

6.–31. maj, Slovenski dom KPD Bazovica

Danica Zorović: Moj brat in jaz, likovna razstava

Ljubiteljska slikarka, rojakinja Danica Zorović, se je s svojo prvo in dobro obiskano razstavo v KPD Bazovica poklonila spominu na brata Iva Marušiča, dolgoletnega in aktivnega člana društva. Poleg bratovega posthumno ustvarjenega portreta je na ogled postavila več kot dvajset del, veliko portretov – te najraje slika, zlasti otroke, v trenutkih zaigranosti, pravi – ter tudi krajine in tihožitja, naslikana v olju in pastelu. Kot posebno popestritev je dodala tudi črno-belo družinsko fotografijo z bratom iz otroških let. Danica Zorović slika več kot dve desetletji in temu posveča veliko prostega časa, tako da je nastala že kar precejšnja zbirka slik. Manjši del tega opusa je pri prijateljih, veliko slik pa še čaka na predstavitev. Njeno ustvarjanje, tudi nagajeno, smo sicer na kratko predstavili lani, v septembrski številki Sopotij, ob zapisu o razstavi v reški mestni četrti Pečine. Tokratno razstavo, na odprtju katere je o svojem ljubiteljskem delovanju spregovorila tudi Danica Zorović, je spremljal bogat kulturni program: povezoval ga je koordinator kulturnih dejavnosti v KPD Bazovica Vitomir Vitaz, z nastopi pa lepo obogatili

Danica Zorović tudi o svojem uspešnem ustvarjanju, foto: Darko Mohar

vokalna skupina Lira, ki jo vodi Frane Frleta, članica društva Zdenka Kallan Verbanac z interpretacijo svoje poezije in ob glasbeni spremljavi sina Luke Verbanca na kitari ter mali Borna Prelec Kalcina, ki je s skladbo na kitari znova navdušil in raznežil navzoče, čestitke pa je prejela tudi avtorica. ■ Marjana Mirković

7.–15. maj, KPD Slovenski dom, Zagreb

Željka Podobnik: Barve govorijo, razstava

V okviru sodelovanja med slovenskimi društvi na Hrvaškem je bila v Prešernovi dvorani KPD Slovenskega doma v Zagrebu odprta slikarska razstava *Barve govorijo* avtorice Željke Podobnik, ljubiteljske slikarke in večletne dejavne članice likovne skupine KPD Bazovica. Navzoče sta v imenu obeh društev nagovorila predsednik zagrebskega, Darko Šonc, in tajnica reškega, Sandra Grudnič, vabilu na dogodek pa sta se poleg vodstva ZSDH, predsednice Barbare Antolić Vupora in namestnika Silvestra Kmetića, odzvali tudi vodja sektorja za Slovence v zamejstvu na USZS dr. Breda Zalašček in pooblaščenica ministrice na veleposlaništvu RS v RH Kristina Kliner. Odprtje sta s svojim nastopom lepo obogatila tudi člana glasbene skupine reškega društva, umetniški vodja te skupine Ivan Harej - Harry na kitari in pevka Zdenka Kallan Verbanac.

Željka Podobnik o govorici slik, arhiv KPD Bazovica

Kot so med drugim na spletni strani www.slovinci-zagreb.hr zapisali ob razstavi Željke Podobnik, gre za umetnico, ki v svojih delih raziskuje razmerje med svetlobo in senco, prostorom in obliko, pri čemer ostaja zvesta motivom iz narave – zlasti iz Gorskega kotarja in primorja. Njene slike odražajo tankočutno opazovanje in čustveno navezanost na krajino, ki jo interpretira z občutkom za barvne odtenke, gibanje in atmosfero. V njenih delih se prepletata liričnost in intima, ki gledalca povabita v tihi dialog z naravo. ■ Marjana Mirković

9.–12. maj, Krajevna skupnost (KS) Turnić, Reka

Marija Omerza: Iz slikarkinega ateljeja, razstava

Dan KS Turnić je letos obogatila samostojna likovna razstava rojakinje in članice KPD Bazovica Marije Omerza z naslovom *Iz slikarkinega ateljeja*. Odlično obiskan dogodek je poleg krajanov privabil tudi več likovnih ustvarjalcev, prijateljev, rojakov in nekdanjih avtoričinih dijakov, organizator pa ga je skupaj z družino posvetil tudi slikarkinemu nedavnemu devetdesetemu rojstnemu dnevu. Dvojne čestitke mnogih navzočih so slavljenci, iskreno ganjeni, tako kar deževala, enako pohvale slikam s prevladujočimi motivi krajine in cvetja. Kot je v spremljajočem gradivu med drugim zapisala hčerka Irena Grubiša, na njenih slikah, *polnih svetlobe in življenjskega utripa, v harmoniji barv gozdovi šumijo in voda žubori ...*

Na odprtju so na kratko predstavili tudi življenjsko pot Marije Omerza, ki riše in slika od otroštva, a ji družinske okoliščine niso dovolile nadaljnjega izobraževanja v tej smeri in se je po gimnaziji morala zaposliti. Živela je v Ljubljani in Sarajevu, na Reko pa se je preselila leta 1965 in na takratni Pedagoški akademiji končala

Marija Omerza v družinskem in prijateljskem krogu, foto: Marjana Mirković

študij likovne pedagogike (1970). A svoje sanje je tako le delno uresničila, kajti kljub doseženi izobrazbi njeno dolgoletno in predano profesorsko delo, žal, ni potekalo na likovnem področju, temveč na področju poučevanja strojepisja in stenografije na Srednji ekonomski šoli na Reki, kjer je ob stotem jubileju šole tudi razstavljala (2011). Po upokojitvi (1991) se je vključila v reško likovno društvo Kvarner ter sodelovala na vseh skupnih razstavah in različnih drugih srečanjih, tudi mednarodnih, med drugim na likovnih kolonijah v Sloveniji, samostojno pa se je predstavila tudi v KPD Bazovica, kjer je med drugim opravljala tajniško delo. ■ Marjana Mirković

10. maj, Slovenski dom KPD Bazovica

Večer glasbe in plesa

Prireditve je bila ob izteku kulturne sezone namenjena predstavitvi dosežkov mešanega pevskega zbora (MePZ) ter skupin otrok in mladih, pa tudi obeležitvi materinskega dneva.

Program je povezoval koordinatorske dejavnosti Vitomir Vitaz in najprej napovedal krajši nastop MePZ, tokrat pod vodstvom prejšnje zborovodkinje Ingrid Haller. V nadaljevanju je na oder povabil mlade člane glasbene skupine, najprej Eneo Hunjadi, ki je na flavti zaigrala Allegretto v D-duru Giuseppeja Gariboldija in Tamburin *Françoisa Josepha Gosseca*. Sledil je nastop Aleka Okanovića na kitari s slovensko ljudsko Čuk se je oženil, zatem pa je s točko Cvet se prebujajo zaplesala učenka klasičnega baleta Cinta Segulin Štambuk, po svoji koreografiji in na glasbo Passacaglia Georga Friedricha Händla. Na kitari sta zatem ločeno zaigrala Luka Klarić, in sicer Valček št. 1 op. 241 Ferdinanda Carullija in Amelie Matilda Karlović ter Etudo št. 5 op. 60 Fernanda Sora. Ante Segulin Štambuk je na klavirju zaigral Dvoglasno invencijo št. 14 Johanna Sebastiana Bacha, nakar je na oder vno-

Visoka napetost na odru, foto: Marjana Mirković

10. maj, Kulturni dom Hrpelje

Festival medu

Zadovoljne z udeležbo, arhiv KPD Bazovica

Likovna skupina (LS) KPD Bazovica je sodelovala na letošnjem Festivalu medu v Hrpeljah, ki ga je organiziralo Čebelarstvo društvo Kras - Brkini. Na ogled so bili lesorezi na temo panjskih končnic, sicer že predstavljeni v društvu, katerih avtorice so Slavica Afrić, Renata Jerkov, Zdenka Kallan Verbanac, Mirjana Katalinić, Suzana Lunder, Ksenija Mrkela, Gorana Pecirep, Štefi Sila - Zih, Lidija Tuškan Mohar in Maja Žuvela. Razstavo sta postavili vodja LS Tihana Karlović in Štefi Sila - Zih. Več članic LS se je tudi udeležilo odprtja in si ob tej priložnosti med drugim ogledalo pestro ponudbo prireditve, od spoznavanja me-

vič stopila Enea Hunjadi z recitacijo pes-Žmice Mamica Zvezdane Majhen. Borna Prelec Kalcina je na kitari zaigral Mazurko Napoléona Costeja in skupaj z Luko Klarićem na kitari še Bachov Menuet, Aria Hunjadi pa za klavirjem skladbo Klovni skladatelja Joaquína Turine Péreza. Ob koncu se je na oder še tretjič vrnila Enea Hunjadi, tokrat s plesnim nastopom na skladbo Die with a Smile Bruna Marsa in Lady Gaga. Ob koncu se je občinstvu prvič predstavila nova petčlanska glasbena skupina najstnikov High Voltage/Visoka napetost, ki so se zbrali na pobudo Mihaela Plazibata in vadijo pod umetniškim vodstvom Ivana Hareja - Harryja, za nastop, pol energije, pa so izbrali skladbo Seven Nation Army grupe The White Stripes.

Vse nastopajoče so obiskovalci sprejeli toplo in z velikim aplavzom ter v upanju, da bodo programe KPD Bazovica bogatili tudi v prihodnje in se na oder še velikokrat vrnili.

Dodati velja, da je celotna prireditev na vpogled na naslednji spletni povezavi: <https://www.youtube.com/live/tw6PZDUI9-c?si=evAtiGdCjLEMTvJZ> ■ Marjana Mirković

du in njegove razvejane uporabe do medenetržnice in strokovne besede o propolisu in matičnem mlečku.

Dogodek je potekal v okviru Festivala Kraška gmajna, na območju nastajajočega čezmejnega geoparka Kras-Carso. Kot so zapisali na spletni strani Občine Hrpelje – Kozina (www.hrpelje-kozina.si), gre za splet prireditve, ki z naravoslovnimi vsebinami o pestri biotski raznovrstnosti Krasa in Brkinov ter z izjemno kulturno dediščino vabijo k turističnemu obisku. V spomladanskem festivalskem ciklu se je od 18. aprila do 18. maja zvrstilo enajst brezplačnih dogodkov, od tematskih pohodov, kolesarjenja in kreativne delavnice do kulturne prireditve in kulinarčnih dogodkov. Festival Kraška gmajna je organiziran v okviru projekta KRAS-CARSO II, ki je sofinanciran iz Programa sodelovanja Interreg VI-A Italija-Slovenija 2021–2027 (Evropski sklad za regionalni razvoj).

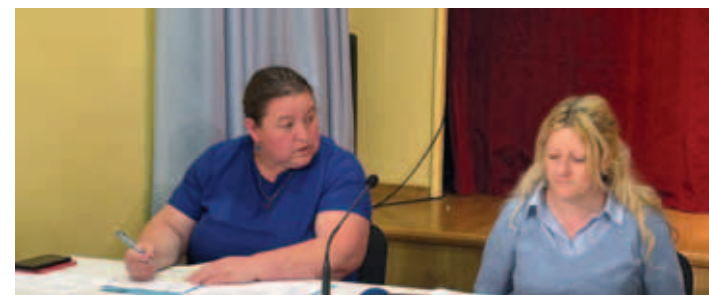
■ Marjana Mirković

12. maj, Slovenski dom KPD Bazovica

Skupščina

Redno skupščino društva je v polni dvorani in sklepčnem odzivu vodila predsednica KPD Bazovica Jasmina Dlačić. Predstavila je dnevni red – finančna in vsebinska poročila o delovanju v minulem obdobju ter načrtovane vsebinske in finančne programe – in se zahvalila aktivnim članom in vsem, ki so soustvarjali in podpirali bogato in razvejano dejavnost društva.

Delovanje posameznih skupin so večinoma predstavili vodje: Boris Rejec se je v imenu MePZ ozrl na nastope, ki so potekali na Reki in v okolici ter drugod po Hrvaškem in Sloveniji, ter povedal, da imajo od letos novo zborovodkinjo, Suzano Matušan Augustini; Darko Mohar je spregovoril o živahnem dogajanju v okviru planinske skupine, v zadnjem obdobju namenjenem tudi otrokom, zato je znova povabil navzoče, naj pripeljejo mlajše generacije; Nataša Grlica je poročala o folklorni skupini, Milan Grlica o dramski; učiteljica dopolnilnega pouka slovenščine Vida Srdoč je na kratko predstavila poučevanje, ki poteka v štirih skupinah

Sandra Gruden in Jasmina Dlačić, foto: Marjana Mirković

in na različnih ravneh znanja, dopolnjeno z izleti v Slovenijo; o glasbenih uricah za kitaro in nastopih udeležencev pa je spregovoril vodja Luka Verbanac in pri tem članstvo povabil na koncert ob koncu sezone. Dejavnost glasbene in likovne skupine je v imenu vodij, Ivana Hareja Harryja in Tihane Karlović, povzela Jasmina Dlačić, enako tudi za glasbene urice harmonike, ki potekajo pod vodstvom Bartola Buljana. Vsa poročila o dejavnosti in predstavljenem delovanju društva na finančnem področju – s prejetimi podporami iz Slovenije (USZS, Ministrstvo za vzgojo in izobraževanje) in Hrvaške (Svet za narodne manjšine, Primorsko-goranska županija in Mesto Reka) ter sredstvi od oddajanja prostorov slovenskima manjšinskima svetoma na mestni in županijski ravni ter reški enoti INV-ja in gostinskemu obratu, vključno s stroški za vzdrževanje stavbe in s sklepom nadzornega odbora – so bila, kot običajno, soglasno sprejeta. Soglasno je bila sprejeta tudi predstavitev vsebinskih in finančnih načrtov za prihodnje. Jasmina Dlačić se je ob koncu skupščine znova zahvalila vsem za soustvarjanje dejavnosti – ta bo v prihodnje usmerjena predvsem na mlade – in med drugim tudi uredništvu Sopotij za spremljanje dogodkov in beleženje kulturnega utripa v društvu. ■ Marjana Mirković

IZ PLANINSKE SKUPINE

23. februar, PS s PD Opatija po največjem hrvaškem polotoku

Sodelovanje s PD Opatije se je tokrat nadaljevalo s skupnim izletom v okolico Istrskih Toplic. Dolina reke Mirne, stare vaške poti, na pol opuščene, tihe in mirne vasice, kot so Žnjidarići, Vižintini, Šegalini ali Laganiši, s tipično istrsko arhitekturo, pomlad, ki se počasi prebujajo in prva dela na poljih – v Istri je res lepo. Ta skupni izlet je bil mednarodni, pohodnikom se je priključila naša draga prijateljica Maruška Lenarčič iz Obalnega PD iz Kopra. Izlet je bil nova priložnost za načrtovanje skupnih podvigov v prihodnje in nadaljnje sodelovanje. ■ Darko Mohar

Planinci v Istri, foto: Zoran Popovski

1. marec in 10. maj, Z otroki v hribe

Z otroki vedno lepo,
foto: Darko Mohar

Za letos je PS načrtovala kar tri izlete z otroki in starši. Zaradi slabega vremena je bil prvi preložen in izpeljan po dveh tednih, le dan pred reškim karnevalom na Korzu. Žal je bolezen preprečila udeležbo več otrok, na koncu se jih je zbralo sedem s starši, na vrhova v Čičariji, Orjak (712 m) in Majkovac (853 m), pa sta jih spremljala dva vodnika PS. Vsebinsko smo razširili tudi zamisel otroških pohodov z nalogo, naj fotografirajo in doma še rišejo na temo doživetja, ki jih je na izletu najbolj navdušilo. Po ciklu treh izletov bo na ogled razstava njihovih del. Pohod se je začel v zaselku Vedež pod Orjakom. Seveda se je našlo tudi več krofov in soka za dopolnitev začetne energije, ki je otrokom ne manjka. Krajši strm vzpon in že so bili na vrhu, ki jih je navdušil z razgledi, pečati in malce plezanja skozi skale. Vse-povsod zvončki, trobentice, istrski telohi, mrazovci. Pomlad prihaja, čeprav se zima še ne da. Sledila sta povratek do avtomobilov in vzpon na nekoliko višji Majkovac. Malo pod vrhom so si ogledali veliko bukev, kraljico gozda in jo objeli. Žal je večji del stare bukve odmril in ležal na tleh, še vedno kazajoč svojo velikost. Potem so mimo prihrumeli enduro motorji in na tenutek skazili mir. Na vrhu – veliko igre in uživanja na toplem sončku, ki se je končno le pokazal.

10. maja pa smo se odpravili na 1506 metrov visok Snježnik v Gorskem kotarju. Pristop s Platka ni predolg, a je v enem delu adrenalinski, ker je treba po skalah malce tudi poplezati. Spomladi je vrh bogat s cvetjem, a razgledi enkratni v vseh letnih

časih, tako da je dovolj zanimivo tako za otroke kot starše. Zbralo se je osem otrok od četrtega do štirinajstega leta in skupaj z vodnikom devet odraslih, dedkov, babic ali staršev. Mrzlo jutro je bilo hitro pozabljeno, tudi burja ni bila premočna. Otroci so uživali v iskanju markacij, odločanju, v katero smer je treba nadaljevati pot, in drugih vsebinah. Ob poti so fotografirali eni druge, cvetje, razglede. A najbolj so uživali na vršnem delu grebena, ki so ga preplezali kot vevice. Daljši počitek v zavetju na vrhu in na koncu vprašanje, kdaj bodo risali. In res, skupnica se je ustavila na manjši planoti ob robu gozda. Otroci so dobili papir in barvice, a lahko so uporabili tudi predmete, ki so jih našli ob poti – kamenčke, vejice, listje, travo. Razstava bo zelo zanimiva, ker so risbe in tudi posnetki z mobilom izredno lepi. Pri vrnitvi na izhodišče jih je pričakala še ekipa TV Koper, ki bo pripravila reportažo. Čeprav so otroci hodili več kot štiri ure in premagali več kot štiristo nadmorskih metrov, jim je ostalo še dovolj energije za igro na lepo urejenem igrišču ob Malem domu na Platku. Starši so v tem času na terasi pred domom naredili analizo ture.

Upajmo, da se bo tretjega izleta, predvidoma na Sviščake in Snežnik v Sloveniji, udeležilo več otrok, kajti njihova energija in pristop navdušujeta. Prinašata novo energijo v PS KPD Bazovica! **Darko Mohar**

8. marec, Ženske v hribe: Trebestin nad Škrljevom

Odpeljati naše članice ob 8. marcu nekam v hribe je že večletna tradicija PS. Letos je bilo še bolj svečano in vese-lo, saj je datum izleta sovpadel s praznikom. Na enem od sestankov so članice sprejele predlog, da se gre v kraje nad Škrljevom, kjer bi bila hoja na 541 metrov visok Trebestin sprehod po vojaški mulatjeri, več ali manj po ravnem. No ja, vrh je skalnat in zahteva tudi malo uporabe rok, a to je malenkost.

Na Trebestinu, foto:
Darko Mohar

Lep dan, razpoloženi člani in predvsem članice, lahkotna hoja mimo Rupnikovih bunkerjev in srečno izpeljan vzpon na vrh. Vrnitev do avtomobilov je bila načrtovana po makadamski cesti od Škrljeva do Oštrovice, hojo pa bi skrajšali po Hermanovi stezi, speljani od Bakra do Škrebunjaka na stari cesti od Reke proti Zagrebu. In tu se je malce zataknilo: steza lepega imena je slabo vzdrževana, zarasla in ne preveč dobro označena. To se rado zgodi, če vodnik ne napravi celotne ogledne ture. Na koncu se je vse lepo izteklo. Malo tavanja in hoja po trasi naftovoda sta samo popestrila izlet. A v KPD Bazovica so članice, kot vsakič, pričakale lepe rdeče vrtnice. Druženje se je zavleklo v pozno popoldne. **Darko Mohar**

23. marec, Krk za prijatelje: Jezero – Sužan – Čičiži

Na že tradicionalni izlet Krk za prijatelje je vedno velik odziv, tudi letos se je prijavilo več kot sto trideset planincev. Gostje so prispeli iz Dovjega in Mojstrane (PD Dovje Mojstrana), Ljubljane (PD RTV), Kopra (Obalno PD), Postojne (PD Postojna) in Ilirske Bistrice (PD Snežnik). Zbrali so se na parkirišču ob otoški magistrali, v neposredni bližini Jezera, ki pa ga zaradi zaraščenosti od tam še ni moč videti. Za ogled Jezera je bilo treba pridobiti dovoljenje komunalnega podjetja (KP) Ponikve iz Krka, to namreč med drugim upravlja obe otoški jezери. Neverjetno lepo jezero je namreč zaloga pitne vode in zahteva skrb.

5. april, Spominski pohod Memorial Ivo Marušić

Nekaj samoumevnega postaja ne pozabiti tiste, ki so prešli v lepe spomine, a del sebe v življenju vgradili tudi v KPD Bazovica in našo PS. Tudi letos so se člani PS spomnili Jasne in Ivota Marušića ter tudi Janka Rizmana, Emilije Cetković, Tolje Hromina, Nataše, Mladena in Milice.

Za spominski pohod je bila izbrana tura od Vagabundine kolibe v Ravnem nad Grižanami, prek Zagradskega vrha do lovske hiše Kalac. Turo, ki je trajala skoraj štiri ure, je prehodilo petnajst članov skupine. Del spada v vinodolske sprehajalne poti, del v reško planinsko obhod-

Udeležence pohoda je v imenu omenjenega podjetja pozdravila Marta Matić in jim podelila lično spakirane vrečke za morebitne odpadke ob poti. Smeti ni bilo veliko, nekaj pa se jih je le nabralo. Ogled jezera je ob črpalni postaji malce zmotilo nekaj kapljic dežja, a manj, kot so napovedovali vremenarji. Kljub vsemu je uspel skupinski posnetek, nakar je sledil vzpon proti mestecu Sužan, včasih revnemu, danes pa z veliko luksuznih vil in krasnim razgledom proti zalivu Klimno in hribom na kopnem. Počitek ob cerkvi Vseh svetih iz leta 1524 in potem še spust do Čičižev na morski obali.

S tem izleta še ni bilo konec in tudi pešačenja ne! Druženje je sledilo v domu Lovskega društva Šljuka 1924 iz Omišlja, nekaj mesecev starejšega od 100 let. Prelep dom na prelepem mestu in gostoljubni lovci.

Za Krk za prijatelje 2026 ima vodja PS že novo idejo!

Darko Mohar

nico od Lovrana do Crikvenice. Lep razgledni vrh in manj znani gozdovi nad crikveniško riviero, užitek lepega dne ter odlična organizacija in vodenje Maria Aničića.

Krajši obisk pokopališča Grižane - Belgrad, prižgane sveče, pogled na grižanski frankopanski kaštel in cerkev Marije Snežne ter za zaključek analiza ture na sončni terasi v Triblju. Oda življenju in prijateljstvu. **Darko Mohar**

Zagradski vrh, foto:
Mario Aničić

13. april, Že osemnajsto srečanje Prijateljstvo brez meje

Letošnje srečanje Prijateljstvo brez meje, na katerem se zberemo s tržaškimi in bistrškimi planinci, je gostila PS KPD Bazovica. Dogodek sta obeležila sprejem dragih prijateljev na vrtu našega društva in sprehod iz središča Reke v kanjon Rječine, z ogledom dela industrijske dediščine ob reki, kot so nekdanja tovarna papirja Hartera ter mlina Žakalj in Matešić. Skozi kanjon in tudi zgodovino je goste povedel član PS Marino Dubrović. Sledila sta še vzpon na Trsat in ogled tamkajšnjih znamenitosti – frankopanskega kaštela in Marijinega svetišča.

Srečanje se je nadaljevalo v prostorih KPD Bazovica, dež je onemogočil nadaljevanje na vrtu. Letošnje srečanje je z udeležbo počastil tudi predsednik Planinske zveze

Slovenije Jože Rovani. Gostitelji so mu pokazali prostore, v katerih delujejo, in predstavili delovanje različnih skupin društva, usmerjenih predvsem v ohranitev slovenstva in vsestranskega povezovanja med rojaki.

Tokratno srečanje se je sklenilo z dogovorom, da bo prihodnje potekalo v organizaciji tržaških planincev. **Darko Mohar**

Odlična udeležba,
arhiv PS

Slovenci med prvimi protifašisti v Evropi Reka 1920–1941, razstava

Razstava čaka še dopolnitev hrvaškega dela, foto: Marjana Mirković

V reškem Mestnem muzeju so predstavili razstavo, nastalo v sodelovanju med Društvom TIGR Primorske ter Narodno in študijsko knjižnico (NŠK) iz Trsta, njen nekdanji dolgoletni ravnatelj, tržaški zgodovinar Milan Pahor, je tudi soavtor in strokovni kurator razstave, ki jo je podprla tudi Zveza anti-fašističnih borcev in antifašistov (ZABA) Reke in jo vodi bivši večletni župan Vojko Obersnel.

Na odprtju se je zbralo precej obiskovalcev, med njimi več članov KPD Bazovica, prišli pa so tudi iz Slovenije. Uvodoma jih je pozdravil ravnatelj muzeja Mladen Urem in izrazil zadovoljstvo nad sodelovanjem s slovenskimi ustanovami, sicer tudi naše gore list, enako kot poznejši govornik Vojko Obersnel, ki je poudaril pomen razstave in skupno zgodovino obeh narodov pod fašizmom, ter v poznejšem pogovoru opozoril tudi na današnje zaskrbljujoče razmere oživljanja fašizma in revizije zgodovine na Hrvaškem in širše. Vabilu se je odzval tudi veleposlanik RS v RH Gašper Dovžan in v svojih besedah poudaril pomen sodelovanja sosednjih narodov, zgodovinsko povezanih tudi v boju

proti fašizmu. O predstavljenem gradivu je zatem spregovoril predsednik Društva TIGR Primorske Gorazd Humar, tudi soavtor razstave. Ker razstava prikazuje predvsem slovenski del protifašističnega boja, večinoma organizacij TIGR in njene tržaške veje Borba, bi, kot je poudaril, za boljše poznavanje celotnega odpora znotraj rapalske meje veljalo na podoben način predstaviti tudi hrvaški del.

Gradivo, predstavljeno dvojezično, na trinajstih panojih priča o delovanju organizacije TIGR (Trst, Istra, Gorica, Reka), fašističnem nasilju od začetka 20. let 20. stoletja in požigu Narodnega doma v Trstu, poitalijančevanju slovenskega in hrvaškega prebivalstva, ustanovitvi organizacij TIGR in Borba (1927), sojenju, tudi bazoviškim junakom, delovanju na kulturnem polju, kot so med drugim antifašistične poslikave cerkva Toneta Kralja ... Sklepni pano pa izpostavlja pomen antifašizma danes in vrednote, na katerih počiva Evropska unija. Predstavniki Društva TIGR so ob tej priložnosti na ogled postavili več publikacij in knjig, vsebinsko povezanih s temo razstave, ter jih podarili tudi KPD Bazovica.

Razstava bo odprta tudi v Pulju, ob obletnici smrti antifašista Vladimirja Gortana, ki so ga 17. oktobra 1929 tam ustrelili fašisti. ■ Marjana Mirković

24. april, Svet za narodne manjšine RH

Sredstva za manjšinsko delovanje za leto 2025

Armin Hodžić, Darko Šonc in Tibor Varga, arhiv ZSDH

Sveta za narodne manjšine RH je sprejel sklep o razporeditvi proračunskih sredstev, namenjenih delovanju na razpis prijavljenih organizacij in ustanov narodnih manjšin v letošnjem letu za programe uresničitve kulturne avtonomije. Gre za skupni znesek v višini več kot enajst milijonov evrov (11.347.072 evrov).

ZSDH je tokrat prejela skupno 241.440 evrov za osem (na razpis prijavljenih) društev in srečanje vseh slovenskih društev, ki bo jeseni na Vzorčni turistično-izobraževalni kmetiji (VTIK) v Prezidu (12.000 evrov). KPD Bazovica je tokrat dobrenih 83.000 evrov, KPD Slovenski dom v Zagrebu je prejel 49.000 evrov,

večji društvi, kot sta SKD Triglav v Splitu in SKD Istra v Pulju pa 37.000 evrov oziroma 35.000 evrov, sredstva so odobrena še društvom SKD Ajda v Umagu (11.500 evrov), SKD Nagelj v Varaždinu (2.650 evrov), SKD Lipa v Zadru (8.490 evrov) in KPD Snežnik v Lovranu (12.800 evrov). Več: <https://narodne-novine.nn.hr>

Omenjeni sklep SNM RH pa je letos občutno zmanjšal sredstva za izhajanje tednika srbske manjšine Novosti, ki je s svojo kritično vsebino trn v peti predvsem stranki z jasno izrečenimi zadržimi pogledi na manjšinske in druge pravice ter je del vladajoče koalicije RH, Domovinsko gibanje. Obrazložitev predsednika sveta Tiborja Varge je bila, češ da se "ne podpira političnih vsebin" (?), a poslanec Furio Radin je izjavil, da gre za politični korak. Ker je večina članov telesa, ki naj bi varovalo manjšinske pravice, glasovala za, smo za komentar zaprosili Darka Šonca, ki je v imenu slovenske skupnosti vsa leta član SNM RH. Odgovora (še) nismo prejeli. ■ Marjana Mirković

1. maj, Galerija Porton, Grožnjan

60 let Mesta umetnikov: Na začetku, razstava Aleksandra Rukavine in Karla Zelenka

Grožnjan v Istri je bil 2. maja 1965 proglašen za Mesto umetnikov, zahvaljujoč pobudi in pozivu akademskega kiparja Aleksandra Rukavine ustvarjalcem iz vse Jugoslavije, naj osnujejo likovno kolonijo in tako oživijo takrat opustelo mesto z očarljivo podobo na hribu. Med prvimi se je odzvalo tudi več slovenskih umetnikov, ki so sicer močno obeležili razvoj mesteca nasploh in v njem zapustili pomembno kulturno dediščino: to so denimo grobnica padlim borcem in žrtvam fašizma akademskega kiparja Petra Černeteta ter sgraffito Štirje jezdec Apokalipse akademskega slikarja Ivana Seljaka Čopiča na grožnjanskem pokopališču, prenovljena cerkva sv. Kozme in Damjana iz 16. stoletja po projektu arhitekta Franceta Kvaternika ter oprema atrija Galerije Porton akademskega kiparja Aleša Pirnata in akademskega slikarja Roka Zelenka. Razvoj mesteca je v umetniškem pogledu dokumentiran v več publikacijah, monografiji Eugena Vodopivca Borkovskega in predvsem v publikacijah Roka Zelenka, enega osrednjih ustvarjalcev v zadnjih desetletjih in iz umetniške družine, ki v Grožnjanu ustvarja od prvih let.

V času političnih in družbenih sprememb v 90. letih 20. stoletja je Rok Zelenko povezal tamkajšnje slovenske umetnike v obliko podružnice KPD Bazovica, ki je delovala nekaj let, tudi v društvu na Reki pripravil razstave in predstavitve svojih publikacij, pozneje pa se je povezal z društvoma SKD Istra v Pulju in SKD Ajda v Umagu. Osrednjo vlogo ima tudi pri obeležitvi letošnjega jubileja, v ta namen so že lani na skupni razstavi v mestni gale-

riji Fonticus predstavili del umetniškega ustvarjanja v prvih letih likovne kolonije, letos pa je na program uvrščena vrsta dogodkov: v Galeriji Porton so 1. maja odprli razstavo skulptur, grafik in risb Aleksandra Rukavine in akademskega slikarja Karla Zelenka, posvečeno ustanoviteljema likovne kolonije, dan pozneje je bila v galeriji Fonticus na ogled instalacija Z vrha dna – postanki ostankov Martina Zelenka Polesa, več dogodkov je spomladi potekalo v Izoli, do konca leta pa bodo poleg Grožnjana še v Umagu, Bujah in Izoli. ■ Marjana Mirković

Rok Zelenko pred svojo galerijo, foto: Marjana Mirković

Vrtovi modrosti

Ali imam v tem času, ko v Gazi vsak dan pobijejo vsaj 30 žensk in otrok, pravico do doživljanja lepega? Ali imam lahko mirno vest, če Ukrajinci žalujejo za svojimi pobitimi, če grem uživati na razstavo Barok na Slovenskem v Narodno galerijo? Ali grem lahko uživati med svoje vrtnice vse popoldne, potem pa (v 21. stoletju!) v informativni TV-oddaji gledam okostnjake sestradanih palestinskih otrok? Ne kažite meni teh sirot, ne kažite jih nam, ki ne moremo narediti nič! "Butajte" te slike vsak dan v glavo Trumpu, prekrasni Melaniji, Netanjahovim otrokom in vnukom ter vsem zahodnoevropskim prodajalcem orožja Izraelu. Njim jih kažite in jih s tisoč slikami

Dragica Jaksetič

tistih velikih oči in napihnjenih trebuškov zaklenite v sobo, brez hrane in pijače, z žarnico, ki nikoli ne ugasne.

Mi pa se potopimo v dobro knjigo, pojdimo na razstavo, na koncert, na sprehod na obalo, na vrt med rože. Vsi bi morali čim večkrat med lepe stvari, v lepe kraje in prostore, občudovati čudeže človeške genialnosti ali naravne prelesti. Zato da ostanemo normalni vsi mi, ki imamo ob vsem, kar se dogaja v svetu, slabo vest, ker smo del tako privilegirane svetla, in ki se počutimo tako nemočni proti vsemu zlu. Privoščimo si čim več lepega, da kolikor toliko ohranimo svoj notranji mir in s tem damo oporo mlajšim od nas, svojim otrokom, vnukom. Da jih povabimo v svet lepega, ker je doživljanje lepega tisto, kar nas dela ljudi. In vsak dan bi nas takšnih moralo biti več, vsak dan več, da bi nekoč postali "armada", ki bi si na čisto neinvaziven način "izbojevala" drugačen svet. Rajski vrt, a na nekem drugem nivoju, kot je bil vrt Adama in Eve, preden sta zaužila drevo spoznanja.

Ugasnimo "poročila", odklopimo se od Facebooka ter pojdimo na vrt in v park. Čas je pravi. Pomlad vabi na vrt ali v mestni park, kjer je narava eksplodirala. Bolj ko se mi nabirajo leta, bolj bežim na vrt. Na vprašanje, zakaj, že dolgo iščem odgovor. Kaj je na vrtu takšnega, da se umirim in pridem k sebi? Je treba biti filozof, če hočeš postati vrtnar, ali moraš biti vrtnar, da lahko postaneš filozof? Verjetno ne eno ne drugo ni pogoj, čeprav je res na mestu vprašanje, ali lahko filozofiraš o kozmosu, če še nisi opazoval niti deževnika. Tudi Epikur, Teofrast, Demokrit, Platon, Katon, Cicero idr. so imeli radi vrtove. Po njih se je sprehajal in v njih filozofiral Sokrat. Berem: zgodovina filozofije sega skozi stoletja od vrta do vrta, zaprtega za svet, odprtega za življenje, je polna varnih krajev, kjer se misel lahko svobodno izraža in se prijateljstvo, filozofsko ali ne, ohranja.

Morda tiči odgovor na moje vprašanje v zlitju telesa (dela) in duha (doživljanja) na vrtu. Morda s tem, ko kultiviram naravo,

kultiviram svoj notranji vrt? Nedvomno. Nekje v nevronih se mora zgoditi tisti trk med telesnim, fiziko in tistim, kar nam posredujejo čuti (mir, tišina, veter, vonj, opažanje), in ta trk je to rojstvo lepote.

In potem se vrneš v hišo, dan je še svetel in ti ni niti malo do tega, da bi izgubljal energijo za zadeve, na katere ne moreš čisto nič vplivati (na primer, da bi prižgal TV in gledal dnevnik, Odmeve ali Otvoreno.) Prav s tem, da ne pritisneš na gumb daljinca, še najbolj vplivaš na ta svet. Saj sem vam že rekla: če bi ukinili prve tri strani časopisov in prvo polovico TV-poročil, bi bil svet drugačen. Če ne bi bilo žarometov in kamer, bi *egi* tistih, ki nas vodijo (in vidimo, kam), povsem izgubili razloga za napihovanje.

Letos sem deležna posebne milosti, za katero sem zelo hvaležna. Imela sem srečo, da sem lahko obiskala vrtove Versaillesa, vrtove v Caserti, ki so jih Burboni zasadili sto let za versajskimi, obiskala sem čudoviti vrt burbonk v Frančiškanskem samostanu Kostanjevica pri Novi Gorici, kmalu bom obiskala nekaj nemških rozarijev.

Letos sem si na vrt posadila novih vrtnic in drugih rastlin. Vsak trenutek, ko ne dežuje, bi brkljala po vrtu. Me zanimajo plodovi in pridelki? Niti ne. Najraje opazujem, kako se rastline spreminjajo. Na velikem grmu snežniške gartrože opazim prvi razprti popek, prvi dan še čisto rožnat. Drugi dan je že rožnati razprti cvet, četrti dan popolnoma bel cvet. In ko ta že odмира, je na vrsti razpiranje sednjega popka in tako je vsak dan rožni grm nekoliko drugačen, nekoliko še bolj lep, kot je bil prejšnji dan.

Toda na vseh ostalih vrtnicah mi je srna ali košuta pojedla skoraj vse popke. Bila sem jezna. A ne dolgo. Kajti le kaj je pojedeni cvetni popek proti otroku, ki je umrl, ker ni imel kaj pojesti.

■ Dragica Jaksetič
dragicajaksetic@gmail.com

Dvajset let KPD Snežnik v Lovranu

Srečanja tokrat namenjam drugemu najstarejšemu slovenskemu društvu v PGŽ: pri spremljanju njegovega dela je namreč pred leti nastalo več pogovorov z nekaterimi rojaki, šlo je za naključni izbor. Ker njihove življenjske zgodbe v določeni meri pričajo tudi o skupni preteklosti na širšem območju, jih v nadaljevanju na kratko povzemamo.

Ključni korak za nastanek SKD Snežnik (2005) je bila leto pred tem izvolitev Svelta SNM Občine Lovran, katerega prvo sejo je kot najstarejša članica vodila **Ivana Mlinarevič** (1924–2011), rojena Štefančič in doma iz Tržiča, v Lovranu pa jo je na začetku 60. let 20. stoletja z družino pripeljala moževa služba. V društvu je bila od prvih dni, rada je obiskovala dogodke in letna srečanja, kjer smo jo na prvem skupaj s sinom Miljenkom in vnukinjo Ivano tudi spoznali.

Član sveta in društva **Stanko Fatur** (1934), doma s Prema pri Ilirski Bistrici, je na Kvarner prihajal kot otrok, z očetom, ki je z živino obiskoval sejme. Spominja se: "Pod Italijo je bilo težko, danes se o tem premalo ve. Hodil sem v *asilo*, italijanski vrtec, spremenili so mi ime, a doma smo govorili slovensko ter uspešno ohranili naš jezik in slovenski duh živ!" V Lovranu se je, po stažu v mornarici v Pulju, preselil zaradi zaposlitve v svoji, trgovski stroki. V društvu je deloval v pevski in balinarski skupini in tudi po devetih dopolnjenih desetletjih ga še vedno rad obiše.

Edvard Primožič, se je rodil v Ljubljani, materi Kraševki, samohranilki, ki je po njegovem rojstvu prišla k sestri v Lovran in do upokojitve delala v reški rafineriji. Kot varuška je iz Nove Gorice prihajala nona Josipa, partizanska kurirka z izkušnjo življenja v begunskem taborišču El Shatt v Egiptu, ki je govorila kar pet jezikov, in ker je bilo v Lovranu slišati precej italijanščine, je imel v šoli težave s slabo hrvaščino. Za županska leta pa smeje se pravi: "Sem slišal: *A nam bo zdaj Slovenec komandiral?* Ampak nimam nobenih slabih izkušenj!" Je zelo dejaven, od godbe na pihala do gasilcev in lovcev, posebej pa kot fotograf.

Boris Hrvatin je odrasel na Reki, kamor je starša, doma s Staroda, pripeljala zaposlitev. Živel so na predelu, zaradi šte-

vilnih rojakov imenovanem Slovenska vas, v bližini KPD Bazovica, ki ga je družina redno obiskovala, sam je tam igral harmoniko. V Lovranu se je preselil, ko mu je podjetje Elektroprimorje, kjer je delal do upokojitve, dodelilo stanovanje. "Do volitev sveta se nismo družili, veseli me, da je društvo zaživelo, a levji delež opravi predsednik. Sam sem tajnik, pomagam po svojih močeh, a zelo mi je žal, da je zamrla pevska klapa, in skrbi me, kako naprej, ker ni podmladka!"

Med utemeljitelji društva je bil tudi **Viktor Vrtovec** (1926–2011), rojen v Šmarju pri Ajdovščini, ki je vedno rad poudaril: "Primorec sem!" Otroštvo je zaradi materine smrti po rojstvu preživel pri sorodnikih na Krasu, mladostna leta pa so mu obeležili fašizem, italijanski zapor v tržaškem Coroneu in Torinu ter pobeg v partizane, kjer je bil decembra 1944 izbran v gardo pri Titu – nanj je ohranil lepe spomine, a o teh ni bil zgovoren. Po vojaški službi leta 1947 je ostal v Beogradu, vpisal študij medicine, a ga zaradi

KPD Snežnik organizator letnega srečanja ZSDH v Lovranu 2019, foto: Istog Žorž

slabega zdravja opustil in se preselil na morje, v Lovran, ter bil do upokojitve zaposlen v reški ladjedelnici 3. maj.

Tomo Petrač (1948–2019) iz Križevcev je bil *Slovenec* po ženi – **Antoniji Tonki Petrač** (1941–2005), rojeni Štefančič, po starših iz Dolenjske in odrasli na Gorenjskem, članici sveta in podpredsednici društva –, a dodali bi, da tudi po tekoči slovenščini, ki se je naučil med šolanjem na srednji gradbeni šoli v Mariboru. Po službah od Kvarnerja do Nemčije in Hrvaške se je ustalil v Lovranu. Oba sta bila zelo dejavna, po prezgodnji smrti soproge je soustvarjal razvoj društva, tudi kot podpredsednik: "Sem pravzaprav *deklica za vse*! Naredim, kar lahko, pohvalil pa bi naš ženski del, z balinanjem in ustvarjalno delavnico. A velik izziv nam ostaja, ker ni mladih."

Tudi **Ivanka Štanc** se je v društvo vključila z možem **Alfonzom Bojanom** (1935–2013), članom sveta, in še vedno pomaga po svojih močeh: "Na pobudo tajnice **Vesne Božac** (1944–2009) sem začela balinati, ko nas je zapustila, sem predlagala, da nadaljujemo, in veseli me, da smo se ohranili. To nas povezuje v društvu in tudi z drugimi okolji, predvsem v Sloveniji!" Balinarsko ekipo, ki trenira v Iki, sestavljajo še članice **Dragica Dundović**, **Dragica Kožul**, **Vlasta Mandić**, **Danica Viskić** in **Milica (Emilija) Širola**, komunicirajo pa v prepletanju slovenščine – sama jo tekoče obvlada – in hrvaščine, podobno, kot je stkana tudi njihova narodnostna sestava.

Vsestransko dejavna je tudi **Branka Širola**, medicinska sestra s krajšim stažem v svoji stroki v Ičićih, kjer je odrasla, a jo je moževa služba odpeljala po svetu: "Slovenka sem po materi **Milici (Emiliji) Širola**, tudi članici društva. Ona je kot majhna iz Dolenja pri Jelšanah prihajala v Ičiće z očetom, ki je na vozu prodajal jabolka, tu pozneje spoznala mojega očeta in se leta 1956 preselila." Z energijo mlajše generacije uspešno vodi ustvarjalno skupino: "Veliko ročnega dela me je naučila mama, veliko tudi jaz njo, naši izdelki pa so že prave umetnine", pravi in dodaja, da so posebej pridni v času praznikov in za maskare, za kar so bili tudi nagrajeni.

Čestitke KPD Snežnik in še na mnoga leta! ■ Marjana Mirković

Arhiv PS KPD Bazovica